

21 Mart 2021

Svjetski dan šuma

„Restauracija šuma: naš put prema budućnosti“

Prvi dan proljeća, 21. mart se simbolično slavi i kao Svjetski dan šuma. Šumama treba posvetiti veliku pažnju jer su danas globalno ugrožene uslijed lošeg upravljanja, požara, poremećenog režima voda, insekata, glodavaca, bakterija, gljivica, onečišćenja zraka, tla i voda, kiselih kiša i dr. Na svjetskoj razini, gubitak šuma nastavit će se zbog klimatskih promjena unatoč globalnim naporima za smanjenjem ispuštanja u atmosferu plinova s učinkom staklenika. Tema ovogodišnjeg dana šuma je „Restauracija šuma: naš put prema budućnosti“.

Restauracija i održivo upravljanje šumama pomažu u rješavanju niza kriza izazvanih klimatskih promjena kao i daljeg gubitka biološke raznolikosti.

Šume pružaju mnoge životno važne funkcije ekosistema za okoliš i klimu. Primjerice, pomažu regulisati klimu i održavaju slivove osiguravajući nam čistu vodu i utječu na pročišćavanje zraka koji udišemo. Rast šumskog fonda često pridonosi većoj apsorpciji ugljikovog dioksida iz atmosfere. Šume također pomažu u očuvanju i zaštiti biološke raznolikosti jer mnoge vrste žive u šumama i ovise o njima. One su i važan gospodarski resurs, ne samo za proizvodnju drvne građe, nego i drugih resursa koji se upotrebljavaju za lijekove i druge proizvode. Šume imaju važnu ulogu za dobrobit ljudi i rekreaciju.

Šume i šumska zemljišta u Federaciji Bosne i Hercegovine zauzimaju površinu od oko 1.511.386 ha, od toga su u državnom vlasništvu 1.234.256,3 ha ili 82%, a u privatnom vlasništvu i vlasništvu drugih pravnih lica oko 277.130 ha ili 18%. Ukupno područje koje šume pokrivaju u Bosni i Hercegovini zapravo se povećava, uglavnom zbog pretvaranja napuštenog poljoprivrednog zemljišta u šume. Unatoč tome, zdravlje šuma globalni je problem, a ukupno područje pokriveno šumama u svijetu se smanjuje.

Šume u Bosni i Hercegovini suočene su s mnogim izazovima, uključujući gubitak staništa i veće rizike povezane s invazivnim vrstama, onečišćenjem i klimatskim promjenama. Povećano korištenje šuma za različite aktivnosti, izgradnju prometnih mreža i sive infrastrukture također predstavljaju opterećenje za šume. Fragmentacija, odnosno pojava kada poljoprivredna zemljišta ili urbana područja ispresijecaju šumski prostor, u velikoj mjeri utječe na šume i vrste ovisne o šumama. Sve prijetnje na šume dovode do otpornosti šuma i šumskog zemljišta da se odupru uticajima klimatskih promjena.

Klimatske promjene imaju uticaj na šume i šumska zemljišta. Klimatske promjene mogu imati i pozitivne i negativne posljedice. Ako je klima toplija, vjerojatno je da će se rast drveća povećati, što se može smatrati pozitivnim ishodom u smislu proizvodnje drvne građe. Također

može utjecati na granicu rasta šuma koja se može pomaknuti na višu nadmorsku visinu i prema sjeveru. Istovremeno, šume mogu biti izložene većem broju opasnosti, u smislu patogena, bolesti, nametnika i invazivnijih vrsta. Iako su ljudi odgovorni za većinu šumskih požara, ekstremne suše i suhi uvjeti mogu povećati rizik od šumskih požara, osobito u južnoj Europi. Takvi požari mogu biti razorni za ekosisteme šuma.

Zbog klimatskih promjena šume mogu postati osjetljivije na ekstremne vremenske uvjete. Promjene kišnih razdoblja (vlažna i sušna razdoblja) mogu rezultirati zamjenom postojećih vrsta drveća drugim vrstama koje su sposobnije za preživljavanje i bolje uspijevaju u novim klimatskim uvjetima.

Zbog klimatskih promjena u Bosni i Hercegovini najviše su ugrožena staništa tamnih četinarskih šuma, koja su i najveći sekvenstratori karbona u našoj zemlji.

Historijski, šume su prirodno stanište većeg dijela Bosne i Hercegovine i imaju važnu ulogu u okolišu i životu ljudi. Iznimno su bogate u smislu biološke raznolikosti i ključne su za naše napore očuvanja prirodnih staništa.

Posljednjih je godina porasla svijest o njihovoj važnosti u raspravama o različitim politikama, pogotovo nakon postizanja sporazuma na konferenciji COP 21 u Parizu

na kojoj su šume bile dio rasprava o klimi. S obzirom na sekvestraciju karbona i ublažavanje klimatskih promjena, šume su možda jedini resurs kojim možemo upravljati. Možemo ih saditi i možemo ih sjeći. Nad okeanima, primjerice, nemamo takvu kontrolu.

Kako bi smo osigurali očuvanje naših šuma moramo zaštititi šume i osigurati održivo upravljanje šumskim ekosistemima, ne samo kada se radi o proizvodnji drvne građe, nego i pri upotrebljavanju šuma za druge važne funkcije ekosistema ključne za našu dobrobit.